

(ต่อ) New Normal ชีวิตวิถีใหม่และโอกาส ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอ

ปรากฏการณ์ New Normal ทำให้เราได้เห็นสิ่งดี ๆ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นภาพฉาย (Scenarios) ที่เดิมเราใช้แบบจำลองสถานการณ์หรือตั้งสมมุติฐานตามทฤษฎีต่าง ๆ ที่นำมาเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ ทำให้เกิดข้อเสนอแนะหรือแนวทางที่ที่เราสามารถนำไปปฏิบัติและเกิดผล แต่ครั้งนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงที่เราได้มีโอกาสเรียนรู้จากธรรมชาติ เพื่อสร้างโอกาสใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังข้อเสนอแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาศักยภาพการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศปิดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในสังกัดของกระทรวงฯ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติกว่า 148 แห่งทั่วประเทศ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 36 แห่ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอีก 48 แห่ง โดยวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อลดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คนจะมารวมตัวกันเป็นจำนวนมากซึ่งอาจเพิ่มโอกาสในการแพร่กระจายเชื้อโควิด-19 “แนวคิดปิดอุทยานป่าละ 3 เดือนของนาย วราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือเป็นปฏิบัติการของ New Normal หลังโควิด และอาจต้องวางแผนการปฏิบัติให้รอบคอบและครบถ้วน โดยเฉพาะอุทยานทางทะเลที่มี 26 แห่ง อยู่กระจายไปทุกพื้นที่ มีทรัพยากรต่างกัน มีการใช้ประโยชน์ต่างกัน บางอุทยาน เช่น “ลำน้ำกระบือ” หลายคนอาจจะไม่คุ้นเคย ในขณะที่อุทยานบางแห่งมีชื่อเสียงระดับโลก เช่น หมู่เกาะพีพี เกาะเสม็ด หมู่เกาะสิมิลัน ฯลฯ ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก นักท่องเที่ยวบางแห่ง 95 % เป็นชาวต่างชาติ บางแห่งมีเฉพาะนักท่องเที่ยวไทย เป็นต้น อุทยานแห่งชาติบางแห่งได้ดำเนินการปิดตามฤดูอยู่แล้ว เช่น หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะสุรินทร์ ปิดเกิน 3 เดือน บางแห่งปิดบางพื้นที่ในบางฤดูกาล เช่น หมู่เกาะลันตา ปิดเกาะรอก ฤดูมรสุม แต่อุทยานยังเปิดอยู่ เป็นต้น โดยอุทยานเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สร้างรายได้จำนวนมาก แก่เมืองท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา เป็นต้น (ธรณ์ นาวาธารสวัสดิ์)

กรณีปิดอุทยานแห่งชาติ ป่าละ 3 เดือน อาจไม่ใช่สิ่งจำเป็นสูงสุด สิ่งสำคัญกว่านั้นคือ ระบบบริหารจัดการ ทำอย่างไรให้สามารถจัดการกับจำนวนนักท่องเที่ยว มีระบบการจอง รวมทั้งการกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม (เพชร มโนปวิตร, มิถุนายน 2563) และการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วย

ดังนั้นการปิดอุทยานแห่งชาติ ป่าละ 3 เดือน จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ทั้งนี้ควรคำนึงถึงสภาพในแต่ละพื้นที่ประกอบ การรองรับพื้นที่กับจำนวนนักท่องเที่ยวรวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยว บางพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวน้อย

ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในประเทศ การปิดในช่วงเวลาสามเดือนอาจไม่จำเป็น เป็นต้น ทั้งนี้ระบบบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเป็นสิ่งจำเป็น เช่น การจองล่วงหน้าผ่านระบบออนไลน์ การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ระบบการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ การจัดการขยะและขยะพลาสติกในพื้นที่ เป็นต้น



2. เพิ่มการใช้พลังงานทดแทน

ทบวงการพลังงานระหว่างประเทศ หรือ IEA (International Energy Agency) ได้ประเมินว่าในปีนี้ ความต้องการใช้พลังงานของทั้งโลกจะหดตัวถึง 6 % กลับทิศทางแนวโน้มการขยายตัวของการใช้พลังงานที่ดำเนินต่อเนื่องมาตลอด 5 ปี และถือเป็นการหดตัวที่สูงที่สุดในรอบ 70 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สาเหตุสำคัญของภาวะโลกร้อนจะลดลงต่ำสุดหุบสถิติกว่าที่เคยเกิดขึ้นในทุกวิกฤตการณ์ที่ผ่านมา ปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และผลกระทบจากภาวะโลกร้อนรวมทั้งปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องสำคัญของโลกและของประเทศ ที่จะต้องได้รับการดูแลและแก้ไขร่วมกัน โดยเฉพาะการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงานที่มีสัดส่วนสูงที่สุด การลงทุนพลังงานหมุนเวียนแห่งอนาคตมากกว่ากับพลังงานฟอสซิลเป็นสิ่งจำเป็น จึงมีความสนใจพลังงานทางเลือก พลังงานหมุนเวียนมากขึ้นในช่วงการพัฒนาระยะหลัง โดยเฉพาะ New Normal ที่พูดกันอยู่ บทเรียนครั้งนี้สำคัญที่รอการพิสูจน์ว่า จะได้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะเสียทั้งสองอย่าง เช่น กรณีเมืองมิลาน ประเทศอิตาลี ที่ประสบกับปัญหาโควิด-19 อย่างหนักที่สุด

เมืองหนึ่งของอิตาลี เตรียมสร้างทางเลือก ให้มีการใช้จักรยาน สกูเตอร์ มากขึ้น รถเมล์ รถไฟฟ้าใต้ดินจะให้โดยสารเพียง 30 % เพื่อไม่ให้แออัด รักษาระยะห่างทางสังคมได้ เชื่อว่า หลังโควิดคนคงไม่อยากเดินทางมากเหมือนเดิม ไม่มีเงินไปเที่ยว ประหยัด อยากทำงานที่บ้านทั่วโลกกำลังคิดกันว่า หลังโควิดจะอยู่กันอย่างไร ไม่เพียงแต่การออกแบบบ้านเรือน แต่รวมไปถึงการออกแบบเมือง ผังภูมิโนเวศ ภูมิสังคมที่ต้องคิดกันใหม่ เพราะคนในศตวรรษ 21 นี้ ไม่ได้เตรียมตัวรับมือกับโรคระบาดโดยเฉพาะโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบมากมายในครั้งนี้



3. ออกแบบและปรับปรุงเมืองเชิงนิเวศ

การออกแบบและปรับปรุงเมืองเชิงนิเวศ หรือ ออกแบบผังนิเวศของเมืองได้แก่ การสร้างตึกที่มีแสงแดดส่องถึง มีอากาศถ่ายเท หรือการออกแบบอาคารที่อยู่อาศัยหรือที่ทำการในแนวราบ ยกตัวอย่าง กรณีมหานครนิวยอร์ก เมืองที่แออัดที่สุด ของประเทศสหรัฐอเมริกาและเป็นเมืองที่มีมลพิษมากสูงด้วย คนติดและคนตายจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 มากที่สุดของประเทศ เมืองใหญ่ๆ มีการปิดถนนไม่ให้รถวิ่ง เพื่อให้คนเดินมากขึ้น และที่ไอล์แลนด์ในแคลิฟอร์เนีย ปิดถนนถึง 120 กิโลเมตรให้มีแต่จักรยานและคนเดิน นำร่องเมืองสีเขียว ขยายบาทวิถีให้กว้างขึ้น จะมีก๊อกร้าน้ำท่วมเมืองเพื่อให้คนล้างมือ

การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองก็เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้พื้นที่สีเขียว เป็น “สวนรักษาโรค” (therapeutic gardens) ตามสวนสาธารณะ ปลูกต้นไม้ในเมือง ปลูกผักปลูกพืชอาหารบนตึก อันเป็นนโยบายชีวิตสีเขียวในเมืองใหญ่หลายแห่งมานานแล้ว หลังโควิดผ่านไปคนยังต้องเน้นเรื่องนี้หนักขึ้น ในกรณีประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่กำหนดเป้าหมาย มีพื้นที่สีเขียว 55 % ของพื้นที่ประเทศ ประกอบด้วย พื้นที่ป่าอนุรักษ์ 35 % พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ 15 % และ พื้นที่ป่าในเมือง 5 % สำคัญที่จะขับเคลื่อนสู่เป้าหมายดังกล่าวได้อย่างไร



4. จัดการขยะและขยะพลาสติกแบบครบวงจร

ขยะพลาสติก ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการส่งอาหารทานที่บ้านหรือที่ทำงาน (Food Delivery) ขยะจากการส่งอาหารประกอบด้วยบรรจุภัณฑ์หีบห่อและอุปกรณ์ ได้ก่อให้เกิดขยะพลาสติกไม่น้อยกว่า 5 ชิ้น ต่อการส่งอาหารแต่ละครั้งได้แก่ ถุงพลาสติก กล่องกระดาษใส่อาหาร กล่องพลาสติกใส่ อาหาร กล่อง พลาสติก/ซองพลาสติกแยกชนิดอาหาร ซองเครื่องปรุงรส แก้วพลาสติกใส่เครื่องดื่ม ตะเกียบไม้หรือพลาสติก ช้อนและส้อมพลาสติก พร้อมซองพลาสติกใส่ตะเกียบหรือช้อน กระดาษทิชชู เป็นต้น ในเขตเมืองต่าง ๆ มี สัดส่วนขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นเกือบทุกเมือง เนื่องประชาชนส่วนใหญ่กังวลเรื่องสาธารณสุขและสุขภาพอนามัย พลาสติกเป็นวัสดุที่สนองต่อปัญหาในช่วงวิกฤติ ปริมาณจึงเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันสัดส่วนการรีไซเคิลกลับ ลดลง โดยในเขตกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นมากกว่า 60 % การจัดการขยะในภาวะปกติ ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีปัญหาขยะตกค้าง แม้รัฐบาลได้ประกาศเป็น วาระแห่งชาติ ในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ดำเนินการให้ครบวงจร ในส่วนพลาสติก ลดในสิ่งที่ไม่จำเป็น ได้แก่ พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-used Plastic) เช่น การใช้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซึ่งได้ผลระดับหนึ่งแต่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การนำพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) การนำ ขยะที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ก็ไปเป็นเชื้อเพลิงผลิตพลังงาน (Waste to Energy) เป็นต้น

5. พื้นฟู อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

โควิด-19 ได้ให้บทเรียนและความภาคภูมิใจกับความเป็นประเทศไทย ที่เป็นแหล่งอาหาร หรือมีความมั่นคงทางอาหาร แม้การปิดประเทศสามารถให้เราดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขจากฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพที่ประเทศไทยเรามีอยู่ การพัฒนาในอนาคต ควรให้ความสำคัญการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากฐานทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ โดยอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน และสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชน การสร้างแหล่งอาหารให้ชุมชนอย่างยั่งยืน และชุมชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

6. ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ทำรายได้สูงเข้าประเทศ และกิจกรรมต่อเนื่องที่สร้างรายได้ให้ชุมชน จากรายงานของ กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในปี 2563 พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและ



นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในประเทศไทย โดยพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยระหว่างช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายนลดลงจาก 14 ล้านคนในปี 2562 เหลือ 6.7 ล้านคนในช่วงเวลาเดียวกันในปี 2563 หรือลดลงประมาณ 52 % การส่งเสริมและเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว และหากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก (Over-tourism) ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยทางธรรมชาติ (Habitat Destruction) การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Loss) ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงสุดเป็นการท่องเที่ยวที่ทางธรรมชาติ จากทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องสร้างระบบที่ดี คำนึงถึงการรองรับของพื้นที่ การบริหารจัดการที่ดีโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การดูแลสภาพแวดล้อมไม่ให้เสื่อมโทรมลง โดยให้ความสำคัญของการปรับเปลี่ยนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ (Quality Tourism) เช่น การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Friendly Tourism หรือ Green Tourism หรือ Eco-Tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ ลดมลพิษและเกิดความยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการบูรณาการทำงานร่วมกันของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

7. การสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเต็มรูปแบบ

บทเรียนการต่อสู้กับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ในหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จ แม้กระทั่งประเทศไทยที่มีเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ที่คอยเฝ้าระวัง ตรวจสอบและรายงาน เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ได้ ทำนองเดียวกันกับได้หวั่น ที่ใช้ “นวัตกรรมทางสังคม (Social



innovation)” ในการนำข้อมูลและสื่อสารข้อมูลสู่ประชาชนในวงกว้าง อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา รับฟังความเห็นผ่านระบบดิจิทัล ทำให้ประชาชนทุกวงกรมมีส่วนร่วมในการช่วยกันสร้างสิ่งใหม่ๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เช่นกัน เครือข่ายที่มีอยู่

มากมาย เช่น อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.) และอาสาสมัครอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง เชื่อมโยง และให้ครอบคลุมพื้นที่ การสื่อสารผ่านระบบที่ทันสมัยและรวดเร็ว และทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัด

8. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่มีผลทางบวกกับสิ่งแวดล้อมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว การเปลี่ยนแปลงในระยะยาว เป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึก ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คงจะต้องมองกันยาวๆว่าเรื่องของการรักษาสิ่งแวดล้อม ที่ต่อจากนี้จำเป็นจะต้องเพิ่มความเข้มข้นและใส่ใจกับทุกพฤติกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น หากมองในแง่ดีอีกมุมหนึ่งจากวิกฤตโควิด-19 ในครั้งนี้ จะเป็นการเริ่มต้นใหม่อีกครั้งที่



ให้มนุษย์เราได้มีโอกาสปรับตัวอย่างจริงจังเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อคุณภาพทางด้านสิ่งแวดล้อม ถือโอกาสปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันการผลิตก็ต้องผลิตสินค้าสุขภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยดูแลโลกร่วมกันเพราะสิ่งที่เกิดขึ้นที่หนึ่งจะกระจายและส่งผลกระทบต่ออื่น ๆ ด้วย และเมื่อทุกคนในโลกร่วมกันก็จะนำไปสู่สิ่งแวดล้อมดีขึ้นด้วย เช่น กรณีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อคนทั้งโลก หากทุกคนไม่ร่วมมือกัน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

บทสรุป

โดยสรุปการปรากฏตัวของสัตว์ป่าและสัตว์ทะเลหายากประเภทต่าง ๆ การลดลงของปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ได้แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ธรรมชาติต้องการ และการจัดระเบียบกิจกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องใหม่ โดย New Normal ชีวิตวิถีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริบทใหม่ โควิด-19 ได้ให้บทเรียนของระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อธรรมชาติได้หยุดพักความอุดมสมบูรณ์ก็จะกลับมา หรือ การพัฒนาหรือการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญต่อศักยภาพการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ให้เกิดความสมดุล มุ่งสู่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศและกรอบยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs)

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำบทเรียนที่เกิดขึ้นมาปรับทิศทางการบริหารจัดการ เช่น ประเทศทางซีกโลกตะวันตก ในนำแนวทาง Green New Deal การพัฒนาที่ให้คุณค่าด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป นำมาปรับใช้กับบริบทของประเทศไทย เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ได้แก่ การหยุดปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างสมบูรณ์ (Net-zero greenhouse gas emission) การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมพื้นฐานอย่างจริงจัง ทั้งขยะมูลฝอย น้ำเสีย อากาศพิษ การจัดการป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยยังก้าวไม่ข้ามและดำเนินการได้ค่อนข้างช้า หากสามารถการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังให้เห็นผล ก็จะถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนภาวะวิกฤตโควิด-19 เป็นโอกาสในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อให้ตอบโจทย์ระยะยาวในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน



ที่มา : Rob Kim/Getty Images

ข้อมูลอ้างอิง

เว็บไซต์องค์การอวกาศยุโรป (ESA) <https://www.esa.int/>

กรุงเทพธุรกิจ.2563 แนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หลัง โควิด-19 สิ้นสุด 7 กรกฎาคม 2563
https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/2153?utm_source=category&utm_medium=internal_referral

เว็บไซต์กรีนพีซไทยแลนด์ <https://www.greenpeace.org/thailand/>

เว็บไซต์พีพีทีวี <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/123928>

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์สยามรัฐ <https://siamrath.co.th/n/152806>

เว็บไซต์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา <https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/the-new-normal-wannasingh.html>

เว็บไซต์บีบีซี ประเทศไทย <https://www.bbc.com/thai/thailand-52210228>

เว็บไซต์ Bangkokbiznews <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/879824>

วารสารสารคดี ฉบับที่ ๓๑๒ “คืนบ้านให้ธรรมชาติ” ฉบับประจำเดือน มิถุนายน 2563 หน้า 135-155.

วิจารณ์ สิมายา. 2563. “วิกฤตขยะพลาสติกถล่มเมือง” ใน วารสารสารคดี ฉบับที่ ๓๑๒ ประจำเดือน มิถุนายน 2563 หน้า 140-141.

วิจารณ์ สิมายา. 2563. “ขยะพลาสติกพุ่งกว่า 60 % ในช่วงโควิด -19”
http://www.tei.or.th/th/blog_detail.php?blog_id=51

เพชร มโนปวิตร 2563. “ธรรมชาติหลังวิกฤติโควิด-๑๙ พ้นหรือรอหายนะ” ใน วารสารสารคดี ฉบับที่ ๓๑๒ ประจำเดือน มิถุนายน 2563 หน้า 150-155.

ไทยโพสต์ <https://www.thaipost.net/main/detail/69158>

BusinessToday

<https://businesstoday.co/opinions/01/07/2020/%E0%B8%AA%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%A0%E0%B8%B9%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A8/>

ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ <https://mgronline.com/travel/detail/9630000046086>

<https://www.salika.co/2019/05/18/environmental-performance-index/>

<https://www.the101.world/green-new-deal/>

https://greenworld.or.th/green_issue/

<https://www.creativethailand.org/article/trend/29839>

<https://businesstoday.co/opinions/01/07/2020/>